

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет природничих наук

Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи суспільної географії»

Освітня програма «Науки про Землю»

Спеціальність 103 Науки про Землю

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри географії та природознавства
Протокол № 1 від “15” вересня 2020 р.

Івано-Франківськ – 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи суспільної географії
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Викладач (-і)	кандидат географічних наук, Закутинська Ірина Іванівна
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	irina.zakutynska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	нормативна
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	2 години, щотижня
2. Анотація до курсу	
Дисципліна «Основи суспільної географії» є вибірковою навчальною дисципліною для студентів спеціальності 103 Науки про Землю (географія). Впроваджена у навчальні плани в усіх закладах географічного профілю України. Викладаються на четвертому курсі у сьомому семестрі. Завершується заліком.	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання дисципліни «Основи суспільної географії» є: ознайомити студентів з теоретичною, методичною та історичною проблематикою одного з базових підрозділів географічної науки - суспільної географії. Це передовсім: з суттю об'єкта і предмета цієї науки та її змісту (поняттєво- категоріальним апаратом, системою законів і закономірностей та сутністю теорій і концепцій економіко-географічного та географічного змісту).</p> <p>Основними завданнями навчальної дисципліни «Основи суспільної географії» є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) усвідомити змістовну складність і структурний зміст суспільної географії; різницю між об'єктом і предметом її дослідження; 2) опанувати знаннями щодо головних етапів історичного розвитку суспільної географії, в т. ч. української; 3) засвоїти головні поняття і категорії суспільної географії, зокрема сутність головного поняття „Геопросторова організація суспільства”; 4) ознайомитись з головними законами і закономірностями геопросторової організації суспільства; 5) ознайомитись з головними теоріями і концепціями цієї наукової дисципліни; 6) ознайомитись з системою методів дослідження суспільної географії. 	
4. Компетентності	
<ul style="list-style-type: none"> – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності предметної області наук про Землю або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умовами недостатності інформації. – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. – Знання і використання специфічних для суспільно-географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації. 	
5. Результати навчання	
<ul style="list-style-type: none"> – Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в області наук про Землю. 	

- Застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних процесів формування і розвитку геосфер.
- Уміти обирати та використовувати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки метеорологічних даних.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу – 3 кредити ECTS, 90 год.

<u>Вид заняття</u>	<u>Загальна кількість годин</u>
лекції	12
практичні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

<u>Семестр</u>	<u>Спеціальність</u>	<u>Курс (рік навчання)</u>	<u>Нормативний / вибірковий</u>
VII	103 Науки про Землю	4 курс	вбірковий

Тематика курсу

<u>Тема, план</u>	<u>Форма заняття</u>	<u>Завдання, год</u>	<u>Вага оцінки</u>	<u>Термін виконання</u>
Тема1. Формування суспільної географії як науки. 1.Методологічні основи суспільної географії. 2.Що вивчає суспільна географія: визначення предмету суспільної географії. 3.Система суспільно-географічних дисциплін	Тема 1/ Практична робота № 1	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	5	згідно розкладу
Тема2. Особливості історичного розвитку СГ. 1.Загальна періодизація розвитку СГ, головні риси СГ у кожний період її розвитку. 2.Три основні джерела і три головні напрями розвитку науки; головні літературні джерела	Тема 2/ Практична робота № 2	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	5	згідно розкладу
Тема 3. Розвиток української СГ. 1.Особливості розвитку національної суспільної географії на фоні європейської і світової. 2.Періодизація розвитку нац. СГ. 3.Структура етапи періодизації. 4.Розвиток української суспільної географії до XIX	Тема 3/ Практична робота № 3	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 4 год	5	згідно розкладу

ст. 5.Становлення української суспільної модерної географії 6.Розвиток української суспільної географії в ХХ — на поч. ХХІ ст.				
Тема 4. Закони і закономірності у СГ. 1.Роль законів у науці. Поняття про науковий закон. Форми вияву і вираження закону. 2.Закон як суттєве, необхідне відношення між явищами і процесами. 3.Закони і закономірності.	Тема 4/ Практична робота № 4	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 4 год	5	згідно розкладу
Тема 5. Теорії і концепції у СГ. 1.Поняття про наукову теорію і концепцію. 2.Класи суспільно-географічних теорій і концепцій: геоекологічний, геодемосоціальний, геоекономічний, геополітичний. 3.Географічний детермінізм та інвайронменталізм; посибілізм та пробалізм; концепція меж росту та сталого розвитку як приклади геоекологічних теорій та концепцій. 4.Теорія систем розселення; теорія поширення інновацій як геодемосоціальних теорій. 5.Українські геополітичні концепції та доктрини як приклад геополітичних концепцій і доктрин.	Тема 5/ Практична робота № 5	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 4 год	5	згідно розкладу
Тема 6. Методи СГ 1.Поняття методу наукового дослідження. 2.Методологія, метод та методика дослідження. 3.Вимоги до методів дослідження. 4.Поняття про систему методів суспільної географії. Пов'язаність методів. 5.Групування методів: методологічні (філософські)	Тема 6/ Практична робота № 5	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	5	згідно розкладу

<p>принципи, загальнонаукові і конкретно-наукові методи. Конкретнонаукові методи. Їх поділ на міждисциплінарні і спеціальні. 6.Сучасні геоінформаційні методи. 7.Геоінформаційні системи (ГІС) у суспільній географії.</p>				
--	--	--	--	--

7. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, семінарських, індивідуальних занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Оцінки у національній шкалі («відмінно» - 5, «добре» - 4, «задовільно» - 3, «незадовільно» - 2), отримані студентами, виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи. Модульний контроль (сума балів за окремих змістовий модуль) проводиться (виставляється) на підставі оцінювання результатів знань студентів після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Завданням модульного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу (теми), вироблення навичок проведення розрахункових робіт, вміння вирішувати конкретні ситуативні задачі, самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислювати зміст даної частини дисципліни, уміння публічно чи письмово подати певний матеріал. Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі екзамену. Залік – форма підсумкового контролю, яка передбачає перевірку розуміння студентом теоретичного та практичного програмного матеріалу з усієї дисципліни, здатності творчо використовувати здобуті знання та вміння, формувати власне ставлення до певної проблеми тощо.</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Підсумкова письмова робота виконується у формі тестових завдань з вибором правильної відповіді. Кількість тестових завдань – 25.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Семінарські заняття вимагають від студентів дотримання певного рівня відповіді, яка передбачає як опору на лекційний матеріал, так і використання рекомендованої літератури та інших додаткових джерел інформації. При оцінюванні відповідей враховується також рівень теоретичної підготовки, розуміння причинно-наслідкових зв'язків, володіння понятійним апаратом.</p>

<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Протягом семестру для перевірки знань студентів та контролю за самостійною роботою студента застосовують письмові роботи, підготовка презентацій та оцінки за виконані індивідуальні завдання. Проміжний контроль включає проведення контрольних завдань. Максимальний бал, який студент може отримати за всіма видами контролю – 100 балів, він складається із проміжних модулів та підсумкових модулів. Студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю. Вважається шахрайством копіювання іншого тесту, підглядання в роботу іншого студента, списування, використання підручника, зошита чи мобільного телефону під час написання модульної, підсумкової роботи чи захисту лабораторної роботи, використання шпаргалок, дозволяти іншим копіювати вашу роботу. У кінці семестру підраховується рейтинг за поточними видами контролю і підраховується загальний рейтинг, який переводиться в оцінку у відповідності до шкали оцінювання.</p>
<p>8. Політика курсу</p>	
<p>Протягом семестру для перевірки знань студентів та контролю за самостійною роботою студента застосовують письмові роботи, підготовка презентацій та оцінки за виконані індивідуальні завдання. Проміжний контроль включає проведення контрольних завдань. Максимальний бал, який студент може отримати за всіма видами контролю – 100 балів, він складається із проміжних модулів та підсумкових модулів. Студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю. Вважається шахрайством копіювання іншого тесту, підглядання в роботу іншого студента, списування, використання підручника, зошита чи мобільного телефону під час написання модульної, підсумкової роботи чи захисту лабораторної роботи, використання шпаргалок, дозволяти іншим копіювати вашу роботу. У кінці семестру підраховується рейтинг за поточними видами контролю і підраховується загальний рейтинг, який переводиться в оцінку у відповідності до шкали оцінювання.</p>	
<p>9. Рекомендована література</p>	
<p>Методичне забезпечення</p> <p>1. Шаблій О. І. Програма курсу “Основи суспільної географії” / Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії. Підручник. -Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. - С. 423 - 431.</p> <p>Рекомендована література</p> <p>Базова</p> <p>1. Голиков А. П., Олійник Я. Б., Степаненко А. В. Вступ до економічної і соціальної географії. Підручник. - К.: Либідь, 1997. - 320 с.</p> <p>2. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії. Навчальний посібник. - Одеса: Астропринт, 2001.-560 с.</p> <p>3. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії. Підручник. -Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003.-444 с.</p> <p>Допоміжна</p>	

1. Алаев Э. Б. Социально-экономическая география: Понятийно-терминологический словарь. - М.: Мысль, 1983. - 350 с.
2. Блій Г. де, Муллер П. Географія: світи, регіони, концепти / Пер. з англ.; Передмова та розділ "Україна" О. І. Шаблія.-К.: Либідь, 2004.-740 с.
3. Джеймс П., Мартин Дж. Все возможные миры. Развитие географических идей / Пер. с англ.-М.: Прогресс, 1988.-672 с.
4. Дідківська Л.І., Головка Л.С. Державне регулювання економіки. – К.: Знання – Прогрес, 2000.
5. Єпіфанов А.О., Сало І.В. Регіональна економіка. – К.: Наукова думка, 2000.
6. Іщук С. І. Розміщення продуктивних сил (теоретико-методологічні основи). - К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. - 88 с.
7. Іщук С.І. Територіально-виробничі комплекси і економічне районування (методологія, теорія). – К.: україно-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1996.
8. Луцишин П. В., Клімонт Д., Луцишин Н. П. Територіальна організація суспільства (основи теорії). - Луцьк: Вежа, 2001. - 334 с.
9. Новітня українська суспільна географія. Хрестоматія. / Упорядник О. Шаблій. - Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. - 1008 с.
10. Паламарчук М.М, Паламарчук О. М. Економічна і соціальна географія України (з основами теорії). - К. Знання, 1998. - 416 с.
11. Пістун М. Д. Основи теорії суспільної географії – К.: Вища школа, 1996.
12. Регіональна політика України (за ред. Н.Г. Курдюкові. – К.: Наукова думка, 1995.
13. Соціально-економічна географія світу / За ред. С. П. Кузика .-Львів: Світ, 2002.-672. 671с.
14. Соціально-економічна географія України / За ред. О. І. Шаблія. - 2 вид., перероб і доп. - Львів: Світ, 2000.-680 с.
15. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики. - Одеса: Астропринт, 2005. - 632 с.
16. Шаблій О. І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. - Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. - 744 с.

Інформаційні ресурси

17.https://l.facebook.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FShablii%2FSuspilna%2Fheohrafiia%2FKnyha%2F1%2FProblemy%2Fteorii%2Fistorii%2Fta%2Fmetodyky%2Fdoslidzhennia.pdf%3Ffbclid%3DIwAR02Kv15hOvnxgMPqKedI7_urI2ad7lV1ubXRTiBqKbGTl1aaA94RDo28&h=AT3m59b1W5Sm52dA1Gb2OIoUZcfdXCmGKaB16er08YKmdNie2OkuDrh_wOjrJKeV63PL_ml3PJsU5qwsKB1cdu6J8R2GkF7xrF6sWqwxIFkX2nLEKW0YZNv13EZaSxLfYCYQ

18.https://l.facebook.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FShablii%2FSuspilna%2Fheohrafiia%2FKnyha%2F2%2FProblemy%2Fukrainoznavstva%2Frehionalistyky%2Fi%2Fkraieznnavstva.pdf%3Ffbclid%3DIwAR3qaEC0cgwdBurQ3POB72LuuiqSqFR6LgO1J4j28j0Kvt07JhzDcenBSII&h=AT3m59b1W5Sm52dA1Gb2OIoUZcfdXCmGKaB16er08YKmdNie2OkuDrh_wOjrJKeV63PL_ml3PJsU5qwsKB1cdu6J8R2GkF7xrF6sWqwxIFkX2nLEKW0YZNv13EZaSxLfYCYQ

19.Таврійський національний університет ім. В. Вернадського, періодичні видання // http://science.crimea.edu/zapiski/zapis_ser.html

20. Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка, періодичні видання // http://library.tnpu.edu.ua/naukovi_zapusku.djvu

Бібліотеки:

22. Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека імені І. Франка вулиця В'ячеслава Чорновола, 22, Івано-Франківськ, Івано-Франківська область.

23. Наукова бібліотека ПНУ ім. Василя Стефаника
вулиця Шевченка, 57, Івано-Франківськ, Івано-Франківська область
24. Читальний зал центральної міської бібліотеки вулиця Пилипа Орлика, Івано-
Франківськ, Івано-Франківська область

Викладач

_____

Закутинська І.І.